

Štefan Cisko
(1898 – 1980)

**Učiteľ, historik, zakladateľ a prvý správca Vlastivednej izby
v Spišskom Podhradí**

„ ...aby predmety, ktoré boli vyrobené, prípadne zadovážené našimi predkami a sú spojené s históriou nášho mesta, hradu a Dreveníka, boli uchované na poučenie pre budúce generácie.“

Štefan Cisko

Vyznanie autora

Aj keď je tomu už viac ako 30 rokov, čo môj starý otec Štefan Cisko, rodák a obyvateľ Spišského Podhradía už nežije, absolútne čas neubral nič v spomienkach na tohto múdreho, láskavého, rozvážneho a dobrosrdečného človeka. Na ľudské dobro sa nedá zabudnúť.

Celoživotné vzdelávanie, študovanie historických kníh, a kníh všeobecne, vynieslo Štefana Ciska na piedestál intelektuála. Svoju pozíciu si životnými skúsenosťami upevňoval. Vedel, ale hlavne chcel sa podeliť s tým, čím disponoval jeho mozgový potenciál. Dovoľm si tvrdiť, že mal už pri narodení vryté preddispozície pre život intelektuála. To sa možno dá vypestovať, lenže v jeho prípade ani iná alternatíva nebola. Takým sa narodil.

Určite sa nenájde deň počas uplynulých 30. rokov, aby som sa spomienkami nevracal k nemu, jeho ochote byť nápomocný a byť v každej situácii oporou. Spomínam si s akým zápalom mi ešte ako žiakovi prvého stupňa ZDŠ opisoval dejiny Spišského Podhradía a hradu. Keď ma zobral na Spišský hrad, tak sa vžil do výkladu histórie, že som sa cítil ako súčasť historického deja, ako účastník udalostí, ktoré mi vysvetľoval.

Asi najviac sa vyžíval vo Vlastivednej izbe, priznám sa, ja tiež. Bol na ňu patrične a s odôvodnením hrdý. Všetky nemé exponáty, ktoré sa na mňa dívali, predsa ma tak veľavravne oslovovali. Jedno mi vtedy nešlo do hlavy, ako každý exponát mohol starý otec tak historicky podrobne opísať a vedieť, kto ho múzeu podaroval, pritom išlo o stovky a stovky predmetov. Keď som ako starší školák prišiel na návštevu do Spišského Podhradía, čakali ma už jeho články v Spišských hlasoch, či Východoslovenských novinách, ktorými sa rád pochváľil. Samozrejme, že boli o histórii Spišského Podhradía, Spišského hradu, Dreveníka.

Štefan Cisko bol vášnivým zberateľom poštových známok a historických mincí. Ani tu sa nezaprelí jeho vedomosti. Pri opise známok som obvykle zatajoval dych, ako je možné odkiaľ to všetko vie. Pedantnosť - vlastnosť tak charakteristická - sa prejavila aj tu, keď vzorne bez náklonu, rozdelené známky podľa štátov mali svoje dôstojné miesto. Starý otec bol učiteľ a neviem si ani predstaviť, aby bol povolaním niečím iným. Trpezlivo a cieľavedome pôsobil na človeka, bez nanucovania, a predsa tak majstrovsky presvedčivo. Snáď nikto,

Ľto ho poznal, nemohol si ho nevážiť. Mal rozsiahli nielen dejinný prehľad, ale aj všeobecný, najmä však spoločensko-politické dianie doma a vo svete, geografia a spomínaná história.

Svoju prácu často vykonával na svoje vlastné náklady, resp. bez finančného ocenenia. Jeho novinové príspevky do okresných Spišských hlasov mali neoceniteľnú hodnotu pre lokál patriotizmus k Spišu, pre svoju hlboko informatívnu údernosť a nekonečnú pedagogickú trpezlivosť. Podarilo sa mu stať jedným z najerudovanejších ľudí, ktorých som poznal. Štefan Cisko predstavoval fenomenálneho historika Spišského Podhradia, Spišského hradu, Dreveníka, brilantného intelektuála, historického aktivistu. Nič menej ako som uviedol vyššie inými slovami, dospel som k názoru, že jeho koniček bol jeho povoláním a životom zároveň. Učiteľ a historik Štefan Cisko bol veľmi statočný človek, ktorý by si za svoju činnosť zaslúžil byť uctievaný. Jeho neúnavná práca, morálna energia a intelektuálna jasná myseľ bola gejirom pre spišsko podhradský život.

Nie je možné v pár riadkoch vykonať komplexný opis vzácneho človeka. Takú osobnosť treba zažiť. Ja som to šťastie mal a som na to úprimne hrdý.

Rád sa s Vami vážení čitatelia podelím s vlastnými spomienkami na úžasného človeka, doplnenými dcérou Štefana Ciska Valériou Šotterovou, ale najmä na zrod a zánik múzea v Spišskom Podhradí, ktorého vznik Štefan Cisko inicioval, zakladal a bol jeho prvým a jediným správcom. Na záver zverejňujem aj veľmi hodnotný článok Antona Hockicka zo Spišského Podhradia zverejnený v okresných novinách Spišské hlasy v roku 1991, ktoré po roku 1989 boli predané zahraničným majiteľom. Dnes už noviny nevychádzajú – škoda, plnili svoje poslanie, a to informovanie o dianí v mestách a obciach na Spiši, a našli si priaznivcov a verných čitateľov.

Niektoré myšlienky v jednotlivých kapitolách sú duplicitne, pretože ide o kapitoly, ktoré sú zároveň už zverejnenými samostatnými článkami v médiách, pričom dodatočné odstránenie duplicity by stratilo postupnosť myšlienok v kapitole. Na záver každej kapitoly je uvedený zdroj, kde bol článok zverejnený.

Dr. Vladimír Šotter, september 2011